İlk Görevler

Yıl	Görev ve gelişme	Gösterdiği özellik
1905	Kurmay yüzbaşı olarak ilk görev yeri **Şam**'daki 5. Ordu'ya bağlı 30. Süvari Alayı oldu. Bölge ihmal edilmişti, Arap kabileleri isyan hâlindeydi.	Zor şartlarda görev bilinci
1906	Şam'da arkadaşlarıyla gizli **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni** kurdu; Selanik'e gizlice gidip şubesini açtı.	Liderlik, teşkilatçılık, vatanseverlik
1906-1907	Üstün hizmetleri için **Mecidî Nişanı** aldı; topçu stajını tamamladı, **kolağası** (kıdemli yüzbaşı) oldu.	Başarı, çalışkanlık
1907-1908	Selanik'teki 3. Ordu kurmay şubesine atandı; ek olarak Üsküp-Selanik demir yolu müfettişliği yaptı. Selanik şubesi 1907'de **İttihat ve Terakki'ye** katıldı.	Sorumluluk

31 Mart Olayı (13 Nisan 1909)

Meşrutiyet yönetimine karşı olanlar İstanbul'daki avcı taburlarında ayaklanma çıkardı. Olay Rumi takvimle 31 Mart 1325'te başladığı için bu adı aldı. Selanik'te **Hareket Ordusu** kuruldu: Komutanı Mahmut Şevket Paşa, **kurmay başkanı Mustafa Kemal'di**. Orduya adını o verdi, planları ve bildiriyi o hazırladı. İsyan bastırıldı; II. Abdülhamit tahttan indirildi, yerine **V. Mehmet Reşat** geçti. İttihat ve Terakki'nin yönetimdeki ağırlığı arttı.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Meşrutiyet karşıtı isyanı bastıran orduda görev alması, Mustafa Kemal'in **yenilikçi ve meşrutiyet yanlısı** olduğunu gösterir.

DİKKAT!

Mustafa Kemal, cemiyetin gizlilikten çıkıp yasal bir partiye dönüşmesini ve **ordunun siyasetten ayrılmasını** savundu. Önerisi kabul görmeyince askerliğe yoğunlaştı.

Picardie Manevraları (Eylül 1910)

Fransızların, Almanların aynı yıl yaptığı manevraya cevap vermek için düzenlediği bu tatbikatı Paris ataşemiliteri Fethi (Okyar) Bey başkanlığında Binbaşı Selahattin Bey ile birlikte gözlemci olarak izledi. Fransız ordusunu yakından tanıdı, Avrupa'nın askerî teknolojisini, özellikle **uçakları** gördü ve Türk ordusuyla karşılaştırdı. Bu hazırlıkları barışa değil savaşa işaret sayıp yaklaşan büyük savaşın bütün dünyayı saracağını belirtti. Dört yıl sonra I. Dünya Savaşı'nın çıkması onun **ileri görüşlülüğünü** kanıtlar.

1911: Arnavutluk'ta çıkan bir isyanın bastırılmasında görev aldı, ardından Selanik'teki görevine döndü. Yılın sonlarına doğru İstanbul'da **Harbiye Nezareti** (Savaş Bakanlığı) emrine atandı. Bu sırada İtalya Trablusgarp'ı işgale başladı (29 Eylül 1911).

Meşrutiyet yetmez!

II. Meşrutiyet'ten sonra ortam çok gergindi: 1908'de Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti, Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek'i ilhak etti, Girit Yunanistan'a bağlandığını ilan etti. Mustafa Kemal meşrutiyetin ilanını ve sonrasında yapılanları ülkenin kurtuluşu için **yeterli görmüyordu**; daha büyük ve **köklü değişiklikler** gerektiğine inanıyordu. Bu, onun **inkılapçı** yönünü gösterir.

Kavram kutusu

Kurmay subay: Savaş planlarını hazırlayan, komutana yardımcı olan subay. **Kolağası:** Kıdemli yüzbaşı. **Mecidî Nişanı:** Abdülmecid Dönemi'nden itibaren yerli ve yabancılara verilen askerlik ve kahramanlık nişanı. **Rumi takvim:** Osmanlı'nın resmî işlerde kullandığı takvim; 31 Mart 1325, bugünkü takvimle 13 Nisan 1909'dur.

Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

İtalya neden işgal etti?

- 1870'te siyasi birliğini kurup sömürgeciliğe yönelmesi
- Trablusgarp'ta zengin **fosfat** yataklarının bulunması
- Bölgenin İtalya'ya coğrafi olarak yakın olması
- Osmanlı'nın zayıflığı ve siyasi yalnızlığı
- Büyük Avrupa devletlerinin işgale onay vermesi

BUNU UNUTMA

Trablusgarp, bugünkü **Libya**'dır ve Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki son toprağıydı.

Mustafa Kemal Derne yakınlarında (temsilî)

Neden yardım gönderilemedi?

Mısır İngiliz işgalinde olduğu için **karadan**, donanma yetersiz olduğu için **denizden** asker gönderilemedi. Osmanlı da Arnavutluk ve Makedonya'daki isyanlarla uğraşıyordu. Bunun üzerine Mustafa Kemal, Enver Bey, Fethi Bey, Nuri Bey, Fuat Bey gibi genç subaylar **gizlice ve gönüllü** olarak bölgeye gitti.

Tarih	Savaşın takvimi
29 Eylül 1911	İtalya Trablusgarp'ı işgale başladı.
1911 sonu	Gönüllü subaylar gizlice bölgeye ulaştı.
22 Aralık 1911	Mustafa Kemal, Tobruk'ta İtalyanların bozguna uğratılmasında önemli rol oynadı.
1912	Yaklaşık bir yıl kaldı; Balkan Savaşları başlayınca İstanbul'a çağrıldı.
18 Ekim 1912	Uşi Antlaşması ile savaş sona erdi.

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta	Uşi (Ouchy) Antlaşması, 18 Ekim 1912
Bölgeye **"Gazeteci Şerif"** takma adıyla gitti.	Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı; Osmanlı Kuzey Afrika'daki **son toprağını** kaybetti.
Doğu Cephesi kumandanlığını üstlendi; dağınık yerli halkı teşkilatlandırdı.	On İki Ada, Yunan işgali tehlikesi nedeniyle **geçici olarak** İtalya'ya bırakıldı; bir daha geri alınamadı.
Derne ve **Tobruk**'ta İtalyanlara karşı başarılar kazandı, **binbaşı** oldu.	Bölge halkının dinî bakımdan halifeye bağlı kalması kabul edildi.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Gönüllü gitmesi **vatanseverlik**, dağınık halkı örgütlemesi **teşkilatçılık ve liderlik** örneğidir. Trablusgarp, sömürgeciliğe karşı **ilk savaşı ve ilk askerî başarısıdır**.

Savaş nasıl bitti?

Karada ilerleyemeyen İtalya savaşı başka yerlere taşıdı: Çanakkale Boğazı'nı ablukaya aldı, Rodos ve çevresindeki **On İki Ada'yı** işgal etti. Bu sırada Balkan Savaşları başlayınca Osmanlı barışa razı oldu.

Balkan Savaşları (1912-1913)

Nedenleri

- Rusya'nın **Panslavizm** siyaseti; Rusya ile Avusturya'nın Balkanlar'daki nüfuz yarışı
- Osmanlı'nın iç karışıklıklar ve isyanlarla uğraşması
- Osmanlı'nın Trablusgarp'ta zayıf düşmesinin Balkan devletlerine cesaret vermesi
- Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik ve büyük devletlerin kışkırtması

DİKKAT!

I. Balkan Savaşı sırasında **Arnavutluk** bağımsızlığını ilan etti; Osmanlı'dan ayrılan son Balkan devleti oldu.

Savaş	Gelişmeler	Sonuç
I. Balkan Savaşı (Ekim 1912)	Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan ittifak yapıp saldırdı. Ordudaki siyasi çekişmeler, hazırlıksızlık, Balkanlar'da silah ticaretinin serbest bırakılması yenilgiye yol açtı. Bulgarlar Çatalca önlerinde durduruldu.	**Londra Antlaşması** (30 Mayıs 1913): **Midye-Enez hattının** batısı kaybedildi. Girit, Güney Makedonya ve Selanik Yunanistan'a, Batı Trakya Bulgaristan'a geçti; Arnavutluk ve Ege adalarının durumu büyük devletlere bırakıldı. En çok toprağı Bulgaristan aldı.
II. Balkan Savaşı (Haziran 1913)	Bulgaristan'ın büyümesine kızan Sırbistan ve Yunanistan ittifak yaptı. Bulgaristan saldırınca Karadağ ve Romanya da ona karşı savaşa girdi. Osmanlı fırsatı değerlendirdi.	Enver Bey komutasında **Edirne, Kırklareli ve Dimetoka** geri alındı; İngiltere ve Fransa'nın müdahalesiyle daha ileri gidilemedi. Balkan devletleri arasında **Bükreş Antlaşması** (10 Ağustos 1913) imzalandı.

Osmanlı'nın antlaşmaları

Bulgaristan ile **İstanbul** (29 Eylül 1913): Meriç Nehri sınır oldu, Edirne Osmanlı'da kaldı. Yunanistan ile **Atina** (14 Kasım 1913): Yanya, Selanik ve Girit Yunanistan'a bırakıldı. Sırbistan ile **İstanbul** (14 Mart 1914). Balkanlar'da kalan Türklerin hakları güvenceye alındı.

Ağır sonuçlar

Batı Trakya, Makedonya, Arnavutluk ve Ege adaları kaybedildi. Balkanlar'dan Anadolu'ya büyük **göçler** yaşandı. Osmanlı ordusunda **reform** ihtiyacı doğdu, Osmanlıcılık akımı önemini yitirdi.

Rumeli'den Anadolu'ya göç (temsilî)

Mustafa Kemal bu savaşlarda

25 Kasım 1912'de Çanakkale Boğazı'nı ve Gelibolu'yu korumak için kurulan Kuvâ-yı Mürettebe'nin **Harekât Şubesi Müdürü** oldu. Boğaz'ı ve yarımadayı ayrıntılı inceledi. II. Balkan Savaşı'nda Edirne'nin geri alınmasında görev aldı.

Notlarım

Sofya'da Bir Ataşe

Sofya askerî ataşesi (1913-1915)

Balkan Savaşları bitince Bulgaristan'ın başkenti Sofya'ya **askerî ataşe** olarak atandı. Görevi Bulgarlarla askerî sorunları çözmek, Bulgaristan'ın ve diğer Balkan devletlerinin askerî durumunu izlemekti. **1 Mart 1914'te yarbay** oldu.

BUNU UNUTMA

Ataşemiliter: Bir ülkenin elçiliğinde görev yapan askerî uzman.

Sofya'da bir davet (temsilî)

Sofya'da yaptıkları	Kazandırdığı
Bulgaristan'ın kısa sürede nasıl güçlendiğini araştırdı.	Akılcı ve gerçekçi kalkınma fikri
Bulgar Meclisi'nin çalışmalarını yakından izledi.	Demokrasi ve meclis tecrübesi
Yabancı devlet adamları ve diplomatlarla görüştü.	Diplomasi ve dış politika tecrübesi
Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarıyla ilgilendi, Türkçe gazeteleri takip etti.	Millet sevgisi, millî bilinç
Opera izledi, bir baloya yeniçeri kıyafetiyle katıldı.	Sanata ilgi, millî kültüre bağlılık

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Gelibolu'yu korurken araziyi tanıması, Çanakkale Savaşı'nda düşmanın nereden çıkarma yapacağını öngörmesine **zemin hazırladı**.

Rütbe merdiveni

Teğmen (1902) → Üsteğmen (1903) → Kurmay yüzbaşı (1905) → Kolağası (1907) → Binbaşı (1911, Trablusgarp) → Yarbay (1914). I. Dünya Savaşı'nda albay (1915) ve mirliva, yani paşa (1916) olacaktır.

Kişilik özellikleri ve kanıtları

Özellik	Kanıtı	Özellik	Kanıtı
Vatanseverlik	Trablusgarp'a gönüllü gitmesi	**Teşkilatçılık**	Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması; Trablusgarp'ta yerli halkı örgütlemesi
Liderlik	Cemiyet kurup arkadaşlarına önderlik etmesi	**İleri görüşlülük**	Picardie'de dünya savaşını öngörmesi; Çanakkale'de çıkarma yerini bilmesi
İnkılapçılık	Meşrutiyeti yetersiz bulup köklü değişiklik istemesi	**Açık sözlülük**	Ordunun siyasetten ayrılmasını açıkça savunması
Kurmaylık, askerî deha	Hareket Ordusu'nun planları; Derne ve Tobruk başarıları	**Millet sevgisi**	Sofya'da Bulgaristan Türklerinin sorunlarıyla ilgilenmesi
Çok yönlülük	Askerlik, siyaset, sanat, spor ve eğitimle ilgilenmesi	**Kararlılık**	İtilaf donanmasını İstanbul'da görünce "Geldikleri gibi giderler." demesi
İdealistlik	İnandığı hedefler uğruna kararlılıkla çalışması	**Ümitsizliğe kapılmama**	Engeller karşısında yılmadan mücadele etmesi

Haritada Balkan Savaşları

Haritayı okuyalım

- **Londra Antlaşması** (1913) ile **Midye-Enez hattının** batısındaki topraklar kaybedildi.
- II. Balkan Savaşı'nda **Edirne** ve **Kırklareli** geri alındı; Bulgaristan ile **Meriç** sınır oldu.
- **Uşi Antlaşması** (1912) ile Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı; **On İki Ada** İtalya'nın elinde kaldı.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Balkanlar'ın kaybı Anadolu'ya büyük **göçlere** yol açtı; Osmanlı Avrupa'daki topraklarının çoğunu yitirdi.

Tekrar zinciri

Trablusgarp Savaşı (1911-1912) → **Uşi**: Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya, On İki Ada geçici olarak İtalya'ya → **I. Balkan Savaşı** → **Londra**: Midye-Enez hattının batısı kaybedildi → **II. Balkan Savaşı** → Edirne ve Kırklareli geri alındı → **Bükreş, İstanbul ve Atina** antlaşmaları.

Kim ne aldı? Yunanistan: Girit, Güney Makedonya ve Selanik; Atina Antlaşması'yla Yanya da ona bırakıldı. **Sırbistan:** Orta ve Kuzey Makedonya; Sırbistan ile yapılan İstanbul Antlaşması'yla oradaki Müslümanların can ve mal güvenliği sağlandı. **Bulgaristan:** Batı Trakya; Bulgaristan ile yapılan İstanbul Antlaşması'yla Edirne, Kırklareli ve Dimetoka Osmanlı'ya döndü, Meriç sınır oldu.

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Şam'dır.
☐ 2. Hareket Ordusu'nun komutanı Mustafa Kemal'dir.
☐ 3. Uşi Antlaşması ile On İki Ada geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.
☐ 4. II. Balkan Savaşı'nda Edirne geri alındı.
☐ 5. Mustafa Kemal Sofya'ya büyükelçi olarak atandı.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Picardie	☐	Trablusgarp'ın kaybı
B) 31 Mart	☐	Savaşın yaklaştığını öngördüğü manevra
C) Londra	☐	Bulgar Meclisi'ni izlediği şehir
D) Uşi	☐	Hareket Ordusu'nun bastırdığı isyan
E) Sofya	☐	Midye-Enez hattının batısının kaybı

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Mecidî** **fosfat** **Gazeteci Şerif** **Vatan ve Hürriyet**

1. Şam'da kurduğu gizli cemiyet ..... Cemiyetidir.
2. Trablusgarp'a ..... takma adıyla gitti.
3. İtalya Trablusgarp'taki ..... yataklarına göz dikti.
4. Şam'daki hizmetleri için ..... Nişanı aldı.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Osmanlı Devleti Trablusgarp'a neden asker gönderememiştir? İki neden yazınız.

2. Balkan Savaşları'nın Osmanlı Devleti'ne iki sonucunu yazınız.

3. Mustafa Kemal ordu ile siyaset konusunda hangi görüşü savunmuştur?

4. Sofya'daki görevi Mustafa Kemal'e hangi tecrübeleri kazandırmıştır?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!